

ข้อสังเกตในการใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมัน:

เอกลักษณ์และความชัดเจนที่หายไป*

Viewpoint of Using a Roman-like Typeface:

Disappearance of Singularity and Legibility

รัชภูมิ ปัญสงเสริม**

Rachapoom Punsongserm

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อสังเกตเบื้องต้นในการใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมัน โดยเฉพาะแบบตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันชนิดแซนส์เซอริฟที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาการสื่อสารด้านประจักษ์ภาพและการอ่านเข้าใจในสื่อต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การเปิดประเด็นการถกเถียงในวงกว้างเพื่อการพัฒนาทฤษฎีทางศิลปะการใช้ตัวพิมพ์และการออกแบบตัวพิมพ์ของไทย โดยผู้ศึกษาได้ทำการสำรวจการใช้แบบตัวพิมพ์ดังกล่าวที่ปรากฏในสื่อกราฟิก 4 ประเภท ได้แก่ กราฟิกสิ่งพิมพ์,

* บทความนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากประเด็นการสนทนากับคุณปริญา ไรจน์อารยन्ह (ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2553-2554) นักออกแบบตัวพิมพ์ผู้มากประสบการณ์ในวงการวิชาชีพและวิชาการทางด้านตัวพิมพ์ไทย ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลและให้แง่คิดต่อผู้เขียนเป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้เขียนได้หยิบยืมคำว่า “ตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมัน” มาใช้ในบทความนี้ ซึ่งทางคุณปริญยานั้นเป็นผู้ริเริ่มใช้ก่อน รวมถึงตัวอย่างคำที่ถูกยกตัวอย่างเพื่อแสดงความสับสนข้ามภาษา ได้แก่ พ.ร.บ. และ SU นั้นก็ล้วนได้รับการสนทนาแทบทั้งสิ้น ทั้งหมดนี้ผู้เขียนจึงขอขอบคุณคุณปริญา ไรจน์อารยन्ह เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์, กราฟิกบนหน้าจอ, และกราฟิกสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า การใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันในฐานะตัวพิมพ์เนื้อหา โดยใช้ในขนาดเล็ก ประกอบกับการจัดแนวตัวพิมพ์แบบเสมอนหน้า-หลัง ถือเป็นการใช้ตัวพิมพ์ที่ผิดหลักการเพื่อการอ่าน ส่งผลต่อประสิทธิภาพและการอ่านเข้าใจ ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุการนำแบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันไปใช้งานในเนื้อหา พบว่ามีสาเหตุสำคัญ 4 ประการ คือ 1) ความรู้สึกที่ทันสมัยและการนิยมใช้ตามๆ กัน เพราะตัวพิมพ์ดังกล่าวดัดแปลงมาจากตัวอักษรโรมัน และถูกให้ความหมายว่าทันสมัยกว่าตัวพิมพ์ไทยมาตรฐานซึ่งถูกให้ความหมายว่าเป็นไทย และถูกมองว่าล้าหลัง 2) ข้อจำกัดและอิทธิพลทางธุรกิจ โดยเฉพาะสื่อโฆษณาสินค้าต่างๆ ที่มีการกำกับควบคุมทิศทางการอัตลักษณ์แบรนด์ ซึ่งอาจถูกกำหนดมาจากบริษัทแม่ในต่างประเทศและเปลี่ยนแปลงได้ยาก 3) จงใจใช้เพื่อไม่ยอมให้อ่าน เป็นการอำพรางข้อมูลต่อผู้บริโภค จะปรากฏชัดเจนในกรณีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโภชนาการของสินค้า หรือข้อตกลงเงื่อนไขในการซื้อสินค้าและบริการต่างๆ ที่มักจะใช้ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันในขนาดเล็ก จัดวางแบบมีความยาวบรรทัดมากเกินไปส่งผลทำให้ผู้บริโภคไม่ยอมอ่านข้อมูลดังกล่าว ซึ่งผู้ศึกษามองว่าเป็นประเด็นทางจริยธรรมทางการออกแบบที่สำคัญของนักออกแบบที่ควรคำนึงถึง 4) แนวคิดหัวก้าวหน้าและความเชื่อ เป็นกลุ่มที่มองว่าตัวพิมพ์ที่มีอยู่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันอย่างต่อเนื่อง คนจะคุ้นชินและสามารถอ่านได้เอง ทั้งนี้ผู้ศึกษามองว่าเป็นประเด็นที่ต้องมีการพิสูจน์เชิงประจักษ์ผ่านกระบวนการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบสืบไป

Abstract

The objectives of this assignment are to introduce the primary observations of using a roman-like Thai typeface, specifically the roman-like type face known as “Sans serif” and its effects on legibility and readability in various types of communication. This can be applied to opening the debate in order to develop a broad theory on the development of typography and

typeface design of Thai fonts. The researcher undertook a survey using the typeface mentioned which was displayed as 4 types of graphic media; publication graphic, graphic on package; graphic on screen; and environmental graphic. The results of the survey found that the use of the roman-like typeface as the main body of text when used in a small font size as well as being justified and in bold the typeface as considered the case for the principle of reading; this had an effect on both the legibility and readability. So the results of the research in using the roman-like typeface as the main body text found that there are 4 causes as follows; 1) It feels like it is more popular to use and more modern because the typeface mentioned is taken from the roman typeface and this gives it a more advanced feel than the Thai case which is seen as being more backwards. 2) The limitations and influence in business especially in areas of advertising various products with the direction the brand identity, which may be assigned from the parent company in another country and change it. 3) It is used deliberately when they don't want the information to be read for the concealment of information to consumers. This is shown clearly in the case of a product's nutritional information or terms / conditions in the purchase of goods and services. Roman typeface is often used in a small font size and a long line length placement, resulting in the majority of consumers not wishing to read it. The researcher sees this as an important ethical issue of design, designers must take into account. 4) Progressive ideas and beliefs; there are those that believe existing typefaces should be adapted and that if the Thai typeface is to be continually Romanized then people will become more accustomed to reading it. The researcher thinks that this is an issue that needs to be investigated through further empirical evidence.

1. บทนำ

ในยุคข้อมูลข่าวสารโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐานสำคัญในการพัฒนา ส่งผลให้เกิดผลกระทบขึ้นหลากหลาย ทั้งด้านที่ส่งผลดีและด้านที่ส่งผลเสียในหลายมิติ ในด้านการออกแบบกราฟิก¹ เพื่อการสื่อสาร (graphic communication) เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยปลดปล่อยความยุ่งยากให้เป็นประวัติศาสตร์ไปกับยุคเดิม ส่งผลดีต่อกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานสื่อกราฟิกแขนงต่างๆ นักออกแบบสามารถทำงานได้รวดเร็วขึ้น เพื่อตอบสนองต่อภาวะการแข่งขันซึ่งมีสูงในยุคเศรษฐกิจบริโภคนิยมแบบปัจจุบัน ในขณะเดียวกัน เทคโนโลยีสมัยใหม่นี้ก็ได้ช่วยปลดปล่อยอัตราและความหลากหลายของมนุษย์ อันจะสังเกตได้จากการแผ่ขยายของสังคมออนไลน์รูปแบบต่างๆ รวมถึงส่งผลให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมขึ้น ซึ่งอาจส่งผลดีหรือผลร้ายก็ได้ เสมือนเป็นดาบสองคม หากดำเนินไปอย่างขาดวิจรรณญาณและความเข้าใจที่ถูกต้องเหมาะสม

สำหรับงานออกแบบกราฟิกเพื่อการสื่อสาร ตัวพิมพ์ (type) เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญควบคู่ไปกับการใช้ร่วมกับภาพต่างๆ (images) หรือองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อการสื่อสาร และเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารในสื่อเกิดประสิทธิภาพทางการสื่อสารสูงสุด การเลือกใช้ตัวพิมพ์และการออกแบบจัดวางตัวพิมพ์จึงต้องทรงประสิทธิภาพด้วย ทั้งในแง่การอ่านและการเสนอนัยยะทางบุคลิกที่เข้ากับเนื้อหา และเมื่อตัวพิมพ์และศิลปะการใช้ตัวพิมพ์ (typography) ถูกเทคโนโลยีดิจิทัลรองรับ ก็ยิ่งทำให้ทรงพลังมากขึ้น ทั้งในแง่ความสะดวกในการใช้งานและประสิทธิภาพทางการสื่อสาร ผู้ออกแบบสามารถผลิตงานได้รวดเร็วขึ้นกว่าเดิม ปริมาณงานต่อวันมีมากขึ้นอย่างไม่รู้จบ

อย่างไรก็ตาม หากใช้เกิดแต่ผลดีเพียงด้านเดียว ในทางตรงกันข้าม กลับส่งผลด้านลบด้วยเหมือนกัน เหตุด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสิ่งหาง่าย ไร้ค่า

¹ ใช้แบบทับศัพท์ตามราชบัณฑิตยสถาน ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 สามารถใช้ได้สองคำ คือ เลขนะ (เล-ชะ-นะ) และ เรข (เร-ชะ)

ความรวดเร็วฉับไวนี้ กลับสวนทางกับคุณภาพของงานออกแบบกราฟิกเพื่อการสื่อสารอย่างสิ้นเชิง งานออกแบบที่สวยงามและทันสมัยด้วยแบบตัวพิมพ์อาจเป็นงานที่ไม่มีคุณภาพเชิงการอ่านก็ได้ ทั้งสองจึงเป็นเรื่องที่ควรพิจารณาแยกจากกัน

“ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมัน” เป็นตัวพิมพ์ที่มีการออกแบบรูปอักษรไทยเลียนแบบตัวพิมพ์อักษรโรมัน ซึ่งนับว่าเป็นตัวพิมพ์ที่มีผลกระทบสำคัญต่องานออกแบบกราฟิกเพื่อการสื่อสารของไทย อันเป็นผลจากอิทธิพลของโลกาภิวัตน์² (globalization) ตัวพิมพ์กลุ่มนี้ถูกออกแบบขึ้นอย่างมากมายและได้มีการนำไปใช้ในสื่อที่หลากหลาย อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน และมีแนวโน้มว่าจะมีการใช้งานมากขึ้นเรื่อยๆ

บทความนี้ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ สะท้อนแง่คิดในภาพรวมต่อผู้อ่าน เป็นการให้ความรู้ในเบื้องต้นต่อรากฐานด้านศิลปะการใช้ตัวพิมพ์เกี่ยวกับผลกระทบในด้านประจักษ์ภาพ (legibility) และการอ่านเข้าใจ (readability) ของตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมัน ทั้งในแง่การออกแบบรูปอักษร (glyph) และการใช้งานตัวพิมพ์ รวมถึงสภาพปัญหาการใช้ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมัน โดยประเด็นที่นำเสนอจะประกอบไปด้วย: 1) เอกลักษณะที่สำคัญของตัวพิมพ์ไทย, 2) ประเภทของตัวพิมพ์กับความชัดเจน, 3) ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมัน, 4) ประจักษ์ภาพของตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันชนิดแซนส์เซอริฟ, 5) กระแสการใช้ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันและทัศนะ, และ 6) บทวิเคราะห์ถึงสาเหตุการนำแบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันไปใช้งานเป็นตัวเนื้อหา

อนึ่ง การที่ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างแบบตัวพิมพ์มาประกอบในบทความนี้ไม่ได้มีเจตนาทำให้แบบตัวพิมพ์และผู้ออกแบบเกิดความเสียหายแต่ประการใด

² ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง การแพร่กระจายไปทั่วโลก; การที่ประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใด สามารถรับรู้สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วกว้างขวาง ซึ่งเนื่องมาจากการพัฒนาระบบสารสนเทศ เป็นต้น

เป็นการวิเคราะห์วิจารณ์ตามหลักวิชาการ และเป็นเพียงการแสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาในการใช้ตัวพิมพ์ตามหลักวิชาเท่านั้น เพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์ของการใช้ตัวพิมพ์ที่มีต่อสังคมในปัจจุบัน รวมถึงแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางการออกแบบรูปลักษณ์ตัวพิมพ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อผู้อ่านได้เข้าใจถึงปัญหาและข้อจำกัดของแบบตัวพิมพ์ในปัจจุบัน และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการนำไปปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไปในอนาคต

2. เอกลักษณะที่สำคัญของตัวพิมพ์ไทย: สิ่ง que เชื่อโยงความชัดเจน

ตัวพิมพ์ไทยพัฒนามาจากตัวอักษรที่เกิดจากการวาดเส้นด้วยมือ ส่วนประกอบพื้นฐานจึงเป็น “เส้น” ซึ่งมีวิธีการลากมากมายหลายแบบและมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น หัว, หัวขมวด, หัวหยัก, หัวออก, หัวเข้า, หาง, ขมวด, เส้นพื้น, ขา, เส้นตั้งหรือเส้นนอน ส่วนประกอบพื้นฐานเหล่านี้ประกอบกันเข้าเป็นรูปลักษณ์เฉพาะอย่าง การวางตำแหน่งที่สลับสับเปลี่ยนกันไปมาของส่วนประกอบเหล่านี้ก่อให้เกิดตัวอักษรตัวหนึ่งๆ ที่มีความแตกต่างกับตัวอื่นๆ ในชุดตัวพิมพ์เดียวกัน (ประชา สุวิธานนท์, 2545: 24)

ปริญญ์ โรจน์อารยานนท์ (2549: น.6) ได้อธิบายลักษณะเด่นที่สำคัญ 6 ประการของอักษรไทยว่าประกอบด้วย 1) หัว, 2) หาง, 3) เส้นขมวดม้วน, 4) เส้นหยัก, 5) ปาก, และ 6) เส้นสะบัด ดังรายละเอียดคือ

- 1) หัว แยกออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ หัวกลมธรรมดา, หัวม้วน, และ หัวหยัก — หัวกลมธรรมดา ทำหน้าที่แยกแยะตัวอักษรหนึ่งออกจากกัน โดยอาศัยการหันหัวไปคนด้าน เช่น พ-ผ, ต-ถ และ ภ-ก เป็นต้น หัวม้วน เป็นหัวที่ทำหน้าที่ช่วยแยกตัวอักษรให้ต่างจากตัวอักษรที่มีหัวกลมธรรมดา เช่น บ-ข หัวม้วนของ ข คือลักษณะเด่นที่แยก ข ออกจาก บ หัวหยัก ใช้แยกแยะตัวอักษรที่ดูคล้ายกันโดยวิธีเปลี่ยนหัวกลมธรรมดาและหัวม้วนให้เป็นหัวหยัก เช่น ม-ฆ, ท-ฑ, และ ข-ช เป็นต้น

ห้วงกลมธรรมดา

ห้วงม้วน

ห้วงหยัก

ภาพที่ 1 ลักษณะของห้วงกลมธรรมดา, ห้วงม้วน, และห้วงหยัก

ห้วงกลมธรรมดานบน

ห้วงกลมธรรมดากลาง

ห้วงกลมธรรมดาล่าง

ภาพที่ 2 ห้วงกลมธรรมดานบน, ห้วงกลมธรรมดากลาง, และห้วงกลมธรรมดาล่าง

ภาพที่ 3 เปรียบเทียบห้วงกลมธรรมดากับห้วงม้วน

ภาพที่ 4 ห้วงหยัก

- 2) หาง เป็นวิธีการขยายตัวอักษรจากตัวหลักที่มีอยู่ มีหลายแบบ ได้แก่ หางตั้ง, หางตั้ง, หางเฉียง, หางขมวดม้วนตัว, และหางกลาง (ไส้)

ภาพที่ 5 หางตัวอักษรไทยรูปแบบต่างๆ

- 3) เส้นขมวดม้วน เป็นวิธีการเพิ่มตัวอักษรจากตัวหลัก เช่น บ เป็น ม และ น โดยการเติมเส้นขมวดม้วนในแต่ละเส้นฐานเรียกว่า “ขมวดล่าง” และ ท เป็น ห โดยการเติมเส้นขมวดที่เส้นหลักเรียกว่า “ขมวดบน”

ภาพที่ 6 ขมวดม้วนของ ม, น, และ ห

- 4) **เส้นหยัก** วิธีการเพิ่มเส้นหยักมีหน้าที่ขยายจำนวนตัวอักษร เช่นเดียวกันกับ หัว, หาง, และขมวดม้วน เช่น ค-ค, ด-ต จะเรียกว่า “เส้นหยักบน” และ ฎ-ฏ จะเรียกว่า “เส้นหยักล่าง”

ภาพที่ 7 เส้นหยักบนและเส้นหยักที่หาง

- 5) **ปากหรือจะงอย** ใช้กับกลุ่มอักษร ก, ฅ, ถ, ฑ, ฏ, และ ฎ ปากของอักษรกลุ่ม ก นี้สามารถออกแบบได้หลายลักษณะ เช่น เป็นเส้นหยัก, เส้นหักทะแยง, เส้นตรงชนตั้งฉากกัน เป็นต้น

ภาพที่ 8 ปากหรือจะงอยของตัว ก ลักษณะต่างๆ

- 6) **เส้นสะบัด** ในพยัญชนะและสระพบอักษรที่ปรากฏเส้นสะบัด 4 ตัว คือ ฐ, ฑ, โ, และ ฏ เส้นสะบัดไม่ได้ใช้เพื่อช่วยแยกตัวอักษรออกจากกันแต่ประการใด ถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะอย่างของตัวอักษรไทยเท่านั้น

ภาพที่ 9 เส้นสลับของตัว ธ, ร, โ, และ ฐ

3. ประเภทของตัวพิมพ์กับความชัดเจน

การเข้าใจสาระในเรื่องของความชัดเจนของอักษรไทย นอกจากจะต้องเข้าใจเรื่องเอกลักษณ์สำคัญของตัวพิมพ์ไทยแล้ว ยังต้องเข้าใจในประเภทของตัวพิมพ์ที่จำแนกตามการนำไปใช้งานด้วย ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความชัดเจนของแบบตัวพิมพ์

3.1 ประเภทของตัวพิมพ์

สำหรับประเภทของตัวพิมพ์ (type category) ปริญญา วิจารณ์อารยานนท์ (2543: 35) ได้แบ่งประเภทของตัวพิมพ์ตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานไว้ 2 ประเภท คือ

1) ตัวเนื้อหา (body text)

หมายถึง ตัวพิมพ์ที่ใช้พิมพ์เป็นเนื้อหา (text) ใช้พิมพ์ในขนาดที่เล็ก เช่น 10, 12, 14 พอยต์ แล้วอ่านง่าย ลักษณะเด่นของตัวเนื้อหานี้คือ มีหัวกลม และเป็นไปตามมาตรฐานโครงสร้างตัวอักษรไทย³ (ส่วนตัวพิมพ์ในภาษาอังกฤษนั้น ตัวพิมพ์ที่อาจถือได้ว่าเป็นตัวเนื้อหาก็คือตัวที่มีเซอริฟหรือเชิงฐาน [serif])⁴

³ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหนังสือ มาตรฐานโครงสร้างตัวอักษรไทย ของราชบัณฑิตยสถาน (2540)

⁴ ปัจจุบันตัวพิมพ์แบบแซนส์เซอริฟ (sans serif) ถูกยอมรับมากขึ้นในลักษณะการนำไปใช้พิมพ์เป็นตัวเนื้อหา (body text)

Garamond

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
 abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
 1234567890

Franklin Gothic

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
 abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
 1234567890

ภาพที่ 10 อักษรตามลำดับอักษร (alphabet) ของ “Garamond”

แบบตัวพิมพ์ชนิดเซอริฟ (บน)

และ “Franklin Gothic” แบบตัวพิมพ์ชนิดแซนส์เซอริฟ (ล่าง)

2) ตัวที่ไม่ใช่ตัวเนื้อหา (non-body text)

หมายถึง ตัวพิมพ์ที่ออกแบบเพื่อใช้สำหรับพิมพ์ข้อความสั้นๆ ไม่ยาวมากนัก ใช้เป็นตัวพาดหัว หรือตัวประดับตกแต่ง อาจเรียกว่า “display type” หรือ “decorative type” ตัวพิมพ์ประเภทนี้มักนำตัวภาษาอังกฤษมาดัดแปลง มีลักษณะพิเศษที่สื่อถึงนัยยะแฝง โดยมากมักไม่มีหัว หรือมีหัวแบบแฝงเร้น และอาจผิดเพี้ยนไปจากกรอบโครงสร้างและข้อกำหนดของตัวอักษรไทยไปบ้างตามบุคลิกของตัวพิมพ์นั้นๆ ตัวพิมพ์ประเภทนี้มักออกแบบเพื่อให้อ่านออกเท่านั้น

ตัวพิมพ์ตกแต่ง Display Type

ตัวพิมพ์เนื้อหา Text Type

ตัวพิมพ์ตกแต่ง Display Type

ตัวพิมพ์เนื้อหา Text Type

ตัวพิมพ์ตกแต่ง Display Type

ตัวพิมพ์เนื้อหา Text Type

ตัวพิมพ์ตกแต่ง Display Type

ตัวพิมพ์เนื้อหา Text Type

ตัวพิมพ์ตกแต่ง Display Type

ตัวพิมพ์เนื้อหา Text Type

ตัวพิมพ์ตกแต่ง Display Type

ตัวพิมพ์เนื้อหา Text Type

ภาพที่ 11 ตัวอย่างแบบตัวพิมพ์ตัวตกแต่ง (ด้านซ้าย) และตัวเนื้อหา (ด้านขวา)

3.2 ความชัดเจน: ประสิทธิภาพและการอ่านเข้าใจ

ความชัดเจนในแง่การรับรู้และการอ่านตัวพิมพ์ในความเข้าใจของผู้เขียนนั้น หมายรวมถึงทั้งในเรื่องของประสิทธิภาพและการอ่านเข้าใจ ซึ่งทั้งสองเรื่องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด

ผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องศิลปะการใช้ตัวพิมพ์มักจะอยู่ในกลุ่มที่ศึกษาการออกแบบและการประยุกต์ใช้งานเท่านั้น แต่ปัจจุบันมีผู้สนใจหลากหลายสาขาอาชีพมากขึ้น เช่น นักคณิตศาสตร์ นักออกแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ นักจิตวิทยาและนักปรัชญาต่างสนใจเขียนงานและศึกษาเกี่ยวกับสัญญาณตัวอักษร (letterforms) และการออกแบบ ในฐานะที่เป็นตัวแทนของสภาวะนั้นๆ ของมนุษย์ นักจิตวิทยาใช้ศิลปะการใช้ตัวพิมพ์เชื่อมโยงระหว่างสัญลักษณ์อักษรและการตีความ นักปรัชญาศึกษาบทบาทของศิลปะการใช้ตัวพิมพ์ในฐานะตัวแทนภาษา เหล่านี้ทำให้นักออกแบบจัดวางตัวพิมพ์ (typographer) เกิดความตระหนักในการใช้งานและศักยภาพในการสื่อสารของแบบตัวพิมพ์ มีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับประสิทธิภาพหลายครั้งในรอบศตวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานของ เซอร์ ไซริล เบิร์ท, ไมลส์ ทิงเกอร์, และจี ดับเบิลยู โอวังก์ ถึงแม้งานเหล่านี้จะไม่เป็นที่รู้จักในหมู่นักออกแบบจัดวางตัวพิมพ์โดยตรง แต่ผลการศึกษายังมีคุณค่า เนื่องจากการกล่าวถึงการออกแบบที่ดีและความรู้จำเป็นทั่วไปในการออกแบบ ในช่วงปลายยุค 1960 เออร์เบิร์ต สเปนเซอร์ ได้สร้างโปรแกรมศึกษาวิชานี้อย่างมั่นคง และผลงานของเขาเกือบทั้งหมดนั้นเกี่ยวข้องกับการออกแบบมากกว่าเชิงจิตวิทยา (Jury, 2004: 56)

แม้ประสิทธิภาพและการอ่านเข้าใจมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด แต่ก็ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน ประสิทธิภาพส่งผลต่อการการอ่านเข้าใจ แต่การจะเข้าใจว่าสองอย่างนี้มีอิทธิพลต่อกันอย่างไร จำเป็นต้องศึกษาแต่ละประการแยกกัน (Jury, 2004: 56)

เรามักจะได้ยินคำว่า “legible” และ “readable” อยู่บ่อยครั้ง แม้ว่าทั้งสองคำจะมีความสัมพันธ์เพื่อความสะดวกและความชัดเจนด้วย ซึ่งเกี่ยวข้องในการอ่านตัวพิมพ์ พวกมันอ้างถึงความเป็นจริงในสิ่งที่แตกต่างกัน 2 อย่างคือ ประสิทธิภาพ

อ้างอิงไปยังแบบ (design) ที่เป็นอยู่ของแบบตัวพิมพ์ (typefaces) ในขณะที่การอ่านเข้าใจอ้างอิงไปยังแบบตัวพิมพ์ที่ถูกจัดวาง (ถูกใช้งาน) ว่าเป็นอย่างไร (Strizver, 2006: 59) อย่างไรก็ตาม สามารถแยกอธิบายลักษณะสำคัญของทั้งสองคำได้ดังนี้

“ประจักษ์ภาพ” ของแบบตัวพิมพ์ถูกเกี่ยวข้องกับลักษณะพิเศษโดยธรรมชาติในแบบ ประกอบด้วยขนาดของแอ่ง (counter), ความสูงเอ็กซ์ (x-height), รูปร่างของตัวอักษร (character shapes), ความเบี่ยงเบนของเส้นในรูปอักษร (stroke contrast), เซอร์ฟ (serif) และน้ำหนักความหนา-บาง (weight) ทั้งหมดมีความสัมพันธ์เพื่อความสามารถจำแนกแยกแยะตัวอักษรหนึ่งๆ ออกจากตัวอื่นๆ ในกลุ่ม ทั้งนี้ แบบตัวอักษรทั้งหมดก็ไม่ได้ถูกออกแบบเพื่ออ่านออกเพียงอย่างเดียว นี่คือข้อควรพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการออกแบบตัวเนื้อหา (text design) ที่ระดับของประจักษ์ภาพสัมพันธ์โดยตรงต่อการดึงดูดความสนใจของผู้อ่านกับเนื้อความ การออกแบบโดยใช้ตัวตกแต่ง (display design) ถูกใช้โดยทั่วไปสำหรับคำสั้นๆ ในขนาดตัวพิมพ์ที่ใหญ่ (ใหญ่กว่าการใช้ตัวเนื้อหา) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นได้ชัดในทันทีและเพื่อถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกทางบุคลิก ดังนั้น ประจักษ์ภาพจึงไม่น่าจะมีความสำคัญมากนัก (Strizver, 2006: 59)

“การอ่านเข้าใจ” นั้นมีความสัมพันธ์กับการจัดตัวพิมพ์ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการอ่านเข้าใจของตัวพิมพ์ ประกอบด้วย: ขนาดตัวพิมพ์ (type size), ระยะบรรทัด (leading), ความยาวบรรทัด (line length) การจัดแนวบรรทัด (alignment) ระยะห่างระหว่างตัวอักษร (letter spacing) และระยะห่างระหว่างคำ (word spacing) ฉะนั้น จึงอาจเป็นไปได้ว่าแบบตัวพิมพ์ที่มีประจักษ์ภาพสูง (legible typeface) สามารถที่จะทำให้อ่านไม่เข้าใจได้ (unreadable) ด้วยการจัดตัวพิมพ์ ในขณะที่แบบตัวพิมพ์ประจักษ์ภาพต่ำ (poor legibility) สามารถที่จะทำให้อ่านเข้าใจได้มากขึ้น หากมีการเอาใจใส่ (Strizver, 2006: 60)

3.3 การเลือกแบบตัวพิมพ์กับเป้าหมายของงาน

ขั้นแรกที่สำคัญที่สุดในการเลือกแบบตัวพิมพ์คือการทราบเกี่ยวกับเป้าหมายในการออกแบบ ในฐานะนักออกแบบ ความรับผิดชอบหลักคือ เพื่อให้บริการลูกค้าหรือผู้รับ โดยใช้การออกแบบและทักษะการแก้ปัญหาของผู้ออกแบบ การออกแบบเชิงศิลปะบริสุทธิ์ (fine art) อาจต้องถูกยกเว้น เพราะต้องคำนึงถึงลูกค้าหรือผู้อ่านเป็นหลักมากกว่าที่จะตอบสนองต่อตนเอง การแสดงออกส่วนบุคคลจึงจำเป็นต้องถูกยกเว้น เพราะนี่ไม่ใช่เป้าหมายของการออกแบบกราฟิกเพื่อการสื่อสารที่ดี (Strizver, 2006: 57)

งานทุกงานมีความต้องการการใช้แนวทางตัวพิมพ์ที่ต่างกัน รายงานประจำปีอาจต้องเรียกใช้แบบตัวพิมพ์ที่มีระดับประสิทธิภาพสูง ที่ยังต้องถ่ายทอดความเป็นตัวตนของบริษัทด้วย แต่ปกหนังสือจะใช้ตัวพิมพ์ที่สะอาดตาและบอกเล่าเรื่องราวในเวลาอันรวดเร็วท่ามกลางการเผชิญหน้ากับหนังสือเล่มอื่นๆ บนแผงแผ่นพับเพื่อการท่องเที่ยว อาจจำเป็นต้องกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวให้อยากไปเที่ยว ขณะที่หนังสือเรียนหรือนิยายอาจเรียกร้องเพื่อความน่าอ่านน่ารื่นรมย์ (Strizver, 2006: 57) การโฆษณาเครื่องสำอาง อาจแนะนำให้ใช้แบบตัวพิมพ์ที่สง่างามสะอาดสะอ้าน อย่างเช่น ตัวพิมพ์ Bodoni (โบโดนี) ที่จะใช้ตัวไม่มีเชิงหรือแซนส์เซอริฟ (sans serif) แบบตัวหนา (bold) แต่โลโก้เครื่องจักรอุตสาหกรรม อาจใช้แบบที่ตรงกันข้ามกัน (Craig, Bevington and Scala, 2006: 63)

เพื่อมุ่งเน้นไปยังเป้าหมายในการออกแบบและเลือกแบบตัวพิมพ์ต่างๆ ที่เหมาะสมเพื่อใช้งาน เริ่มต้นด้วยการระบุอายุ, ช่วงความสนใจ, กลุ่มเป้าหมาย แบบตัวพิมพ์ที่แตกต่างจะดึงดูดผู้ชมที่แตกต่างกัน แบบตัวพิมพ์สำหรับเด็กควรใช้แบบที่ง่ายต่อการอ่าน และดูน่ารัก ไร้เดียงสา ผู้สูงอายุก็ควรตั้งขนาดตัวพิมพ์ให้ขนาดใหญ่ที่มีความชัดเจนและประสิทธิภาพสูง หลังจากที่พิจารณากลุ่มเป้าหมายแล้ว ให้ถามตัวเองเหมือนกับที่ถามกลุ่มเป้าหมายว่าอะไรคือสิ่งที่คาดหวังที่จะให้กลุ่มเป้าหมายได้รับไป เมื่อใดก็ตามที่สามารถจำแนกวัตถุประสงค์ของการออกแบบ

ได้ การเลือกใช้แบบตัวพิมพ์ก็จะสามารถเลือกใช้ได้ตรงประเด็นและเหมาะสมมากขึ้น (Strizver, 2006:59)

4. ตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมัน

"วาลาไนน์" วันที่ไม่ค้าขายดอกไม้
และพ่อค้าขายซอกโกแลตอุปโลกขึ้นมา
เพื่อที่จะได้ขายของราคาแพงๆ

ภาพที่ 12 การเทียบเคียงอักษรตัวพิมพ์โรมันกับอักษรตัวพิมพ์ไทยให้มีลักษณะร่วมกัน

จากข้อความของภาพที่ 12 คือลักษณะการเทียบเคียงอักษรตัวพิมพ์โรมันกับอักษรตัวพิมพ์ไทยให้มีลักษณะร่วมกัน หลายคนสามารถอ่านมันออกได้โดยไม่ยาก หลายคนต้องใช้เวลาในการอ่านอยู่พอสมควร และหลายคนอาจไม่ยอมอ่านมันเลย ความยาก-ง่ายดังกล่าวเกี่ยวข้องกับความคุ้นชินตัวอักษร รวมถึงสภาวะ (ทักษะการอ่าน, ช่วงวัย, สมรรถนะทักษะและอื่นๆ) ของผู้อ่านแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกัน

ตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันจัดเป็นตัวพิมพ์ประเภทตัวตกแต่งที่มีการออกแบบรูปอักษรของตัวพิมพ์ให้รูปอักษรไทยดูกลมกลืนเป็นชุดเดียวกันกับตัวพิมพ์โรมันต้นแบบ มีทั้งเลียนแบบตัวพิมพ์โรมันทั้งที่เป็นชนิดเซอริฟและแซนส์เซอริฟ ตัวอย่างตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมัน เช่น DB Ozone (ตีปี โอโซน), DB Satawus (ตีปี ศตวรรษ), PSL Kittithada (พีเอสแอล กิตติธาดา) เป็นต้น

4.1 ความเป็นมาของตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันโดยสังเขป

อิทธิพลของตัวพิมพ์โรมันเริ่มแพร่กระจายในลักษณะการนำไปประยุกต์เป็นตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันนั้น น่าจะถือกำเนิดในราวปี พ.ศ. 2515 ในยุคเร่ร่อน

เพื่อก้าวไปสู่เศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมอย่างเต็มตัวของไทยตามกระแสทุนนิยมโลก รัฐบาลไทยมีนโยบายให้เอกชนและชาวต่างชาติเข้ามาร่วมลงทุน รวมถึงเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาสาธารณูปโภคให้เจริญ ตัวพิมพ์แบบตัวขุด (dry-transfer) ชื่อ “มานพติกา” ซึ่งเป็นตัวพิมพ์ที่ได้รับความนิยมเป็นต้นแบบและแรงบันดาลใจจากตัวพิมพ์ที่ชื่อ Helvetica (เฮลเวติก้า) ออกแบบโดย มานพ ศรีสมพร โดยตัวพิมพ์มานพติกานี้ ถูกออกแบบมาเพื่อใช้เป็นตัวตกแต่งและใช้ในงานโฆษณา ที่สำคัญคือเพื่อให้เข้ากับ Helvetica ภาษาอังกฤษ ในแง่รูปลักษณะ จุดเด่นของมานพติกาคือ จงใจเลียนแบบเฮลเวติก้าอย่างตรงไปตรงมา เช่น การนำตัวอักษร n ของเฮลเวติก้ามาใช้ในหลายวิธีมีทั้งใช้แทนตัว ท วงกลับหัวกับหางกลายเป็น ม และกลับซ้าย-ขวา กลายเป็น น (ประชา สุวีรานนท์, 2552: 130)

อย่างไรก็ตาม การปรากฏตัวของตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันอย่าง Helvetica ก็ไม่ได้อยู่ในฐานะของการนำไปใช้เป็นตัวเนื้อหา คงจัดอยู่ในสถานะตัวพิมพ์แบบประดิษฐ์ และใช้ในลักษณะของการเป็นตัวพาดหัว หรือตัวตกแต่งเท่านั้น

จนกระทั่งปลายพ.ศ. 2542 จึงเกิดปรากฏการณ์การใช้ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันเป็นตัวเนื้อหา ในนิตยสารไทยที่ชื่อ “Freeze” เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องการใช้แบบตัวพิมพ์ที่ผิดประเภท แต่นิตยสาร “Freeze” ได้ผลิตจำนวนสองฉบับ (issue) เพียงเท่านั้น จากนั้นจึงปิดตัวลง (รัชภูมิ ปัญสงเสริม, 2547: 45)

ราวพ.ศ. 2543 บริษัท ออเรนจ์ ในประเทศไทย มีการสร้างตัวพิมพ์ไทยให้เข้าชุดกับ Helvetica Neue 35 Thin (หรือ Helvetica Ultra Light) ซึ่งเป็นตัวพิมพ์ประจำเคมเปญทั่วโลกในภาษาอังกฤษ และกำเนิดตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันในชื่อ PSL Kittithada (พีเอสแอล กิตติธาดา) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง กิตติธาดาได้รับความนิยมถึงขนาดถูกนำไปใช้เป็นตัวเนื้อหาของโฆษณา, สิ่งพิมพ์, และนิตยสารบางฉบับ (ประชา สุวีรานนท์, 2552: 132-134)

4.2 ตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันแบบต่าง ๆ

ในปัจจุบันตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันนั้นมีหลากหลายโดยอาจแยกได้เป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มที่เลียนแบบตัวพิมพ์โรมันแบบที่มีเซอร์ิฟ และกลุ่มที่เลียนแบบตัวพิมพ์โรมันแบบแซนส์เซอร์ิฟ เนื่องจากแบบตัวพิมพ์ดังกล่าวมีมากมาย ผู้เขียนจึงขอยกตัวอย่างเฉพาะตัวพิมพ์ของบริษัท ดีบี ดีไซน์ จำกัด มาเป็นตัวอย่าง ดังนี้ (รายละเอียดเกี่ยวกับตัวพิมพ์อื่นๆ เข้าไปศึกษาได้ที่ <http://www.dbfonts.biz/fontsample>)

- ตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันชนิดเซอร์ิฟ เช่น DB MagunTypewriter, DB Satawus, และ DB Suwanni เป็นต้น

DB Satawus X ดี สตาวัส

ฝรั่งมี เซนรู้เรื่ เราก็มีศตวรรษ
ตัวเอนมีปลายตัวด ต่างจากตัวตรง

ภาพที่ 13 ตัวอย่างการพิมพ์ของแบบตัวพิมพ์ DB Satawus
(ที่มา: <http://www.dbfonts.biz/dbxvol9>)

- ตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันชนิดแซนส์เซอร์ิฟ เช่น DB Sathom, DB Sharp, DB Adman, DB Ozone, DB GillSiam, และ DB Helvetica เป็นต้น

DB Gill Siam X ดี กิล สยาม

ใครที่ชอบ กิล แชนส์
อย่าลืมเป็นแฟน กิล สยาม

ภาพที่ 14 ตัวอย่างการพิมพ์ของแบบตัวพิมพ์ DB GillSiam
(ที่มา: <http://www.dbfonts.biz/dbxvol7>)

5. ประสิทธิภาพของแบบตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันชนิดแซนด์เชอริฟ

ด้วยเหตุผลที่ต้องการสร้างความกลมกลืนของชุดภาษาไทย ให้เข้ากับชุดโรมันต้นแบบมากเกินไปทำให้เกิดความสับสนข้ามภาษาขึ้น การใช้งานจึงต้องระมัดระวังในเรื่องประสิทธิภาพที่มีผลต่อการอ่านเข้าใจ เพราะอย่าลืมนำกำลังออกแบบรูปอักษรภาษาไทยอยู่ จึงต้องใส่ใจและระมัดระวังเป็นอย่างมาก ลักษณะของการสับสนนี้มักจะสังเกตได้จากคู่อักษรดังนี้: พ-ว, ร-ส, บ-อ, ท-น, ห-ก

wWw Sss Uuu nn uu Kkh PSL Kittithada

wWw Sss Uuu nn uu Kkh DB Adman

wWw Sss Uuu nn uu Kkh DB Ozone

ภาพที่ 15 ตัวอย่างรูปอักษรที่มักจะก่อให้เกิดความสับสนระหว่างอักษรไทยและอักษรโรมัน ในภาพเป็นรูปอักษรของตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมัน ของตัวพิมพ์ชุด PSL Kittithada (แถวบน), DB Adman (แถวกลาง), และ DB Ozone (แถวล่าง)

ในการนำตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันไปใช้งานในลักษณะของตัวตกแต่ง (หรือตัวพาดหัว) ไม่เพียงแต่ต้องพิจารณาในเรื่องของขนาดตัวพิมพ์ที่ใช้ (point size) แต่อาจจะต้องพิจารณาในเรื่องคำที่ใช้ด้วยว่าพิมพ์คำนั้นแล้วเลือกใช้ตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันใดแล้วจะเกิดปัญหาในการอ่านหรือไม่

พ.ร.บ. > W.S.U., ทน > nu, ทบ > nu, รบ > su, หน > ku

ภาพที่ 16 คู่สับสนข้ามภาษาของตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมัน

ความสับสนด้านภาษาจะเกิดขึ้นเมื่อตัวสับสนดังกล่าวมารวมกันเป็นคำ ในตัวอย่างภาพที่ 16 แสดงการพบกันของอักษรกลุ่มสับสน ได้แก่ คำว่า “พ.ร.บ” ซึ่ง อาจทำให้สับสนและอ่านเป็น “W.S.U.” ได้ (Washington State University), คำว่า “ทน” อาจทำให้สับสนและอ่านเป็น “nu” (Naresuan University), คำว่า “ทบ”

อาจทำให้สับสนและอ่านเป็น “nU” ในกรณีที่ว่า “U” ใช้แบบ Small Capital⁵, คำว่า หน อาจทำให้สับสนและอ่านเป็น SU (Silpakorn University), คำว่า หน อาจทำให้สับสนและอ่านเป็น “KU” (Kasetsart University) ในกรณีที่ตัว “ห” ถูกดัดแปลงให้โน้มเอียงไปทางตัว “K” มากเกินไป น่าแปลกใจว่าทุกคำตรงกับคำย่อของมหาวิทยาลัยทั้งหมด หากมีการแข่งกีฬาระหว่างมหาวิทยาลัยขึ้น แล้วผู้ออกแบบโดยไม่ทันคิดและบังเอิญเลือกใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมัน คงเกิดสับสนไม่น้อยต่อผู้อ่าน

พ.ร.บ.	DB Soda
ว.ส.อ.	DB Adman
ว.ร.อ.	DB Urbanist
ว.ส.อ.	DB PatPong
ว.ส.อ.	DB Sharp
ว.ส.อ.	DB Ozone
ว.ส.อ.	PSL Kittithada

ภาพที่ 17 เปรียบเทียบคำย่อ พ.ร.บ. โดยการใช้แบบตัวพิมพ์ต่างๆ กัน

ตัวอย่าง คำว่า พ.ร.บ. ในภาพที่ 17 ที่ใช้แบบตัวพิมพ์ต่างกัน ทำให้เข้าใจต่างกันได้ การใช้แบบตัวพิมพ์ไทยมาตรฐานแบบมีหัว จึงสามารถรับประกันประสิทธิภาพและการอ่านเข้าใจได้มากที่สุด

⁵ Small Capital คือ ชุดอักษรตัวพิมพ์ใหญ่ชุดพิเศษที่มีขนาดความสูงเท่ากับตัวพิมพ์เล็ก (เท่ากับความสูงเอ็กซ์ [x-height])

คำนวณพลัฟร์ทางคณิตศาสตร์
กลางสนามทดสอบ
จรรยาบรรณสนามหลวง
อากาศยาน
นลภาวะการสายดากลายเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ
กรุงเทพมหานคร
งานพิมพ์เมือง
ควรได้รับการเห็นชอบ เพื่อควบคุมคุณภาพโดยรวม
เสนอใช้กฎหมาย
ศิลปศาสตร์และกลวิธี

ภาพที่ 18 ลักษณะของตัว ห ที่ถูกดัดแปลงให้โน้มเอียงไปทางตัว “K” มากเกินไป
(ที่มา: <http://www.anuthin.com/2008/04/wallpaper-coup-thai.html>)

หากเราคู่ชินกับรูปอักษรของตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันมากขึ้น บางครั้งการอ่านตัวพิมพ์โรมันชนิดแซนส์เซอริฟแบบปกติก็อาจทำให้สับสนกับภาษาไทยได้ จนไม่รู้ว่าเป็นภาษาใด ปัญหานี้ตัวพิมพ์ชนิดเซอริฟดูจะมีปัญหาน้อยกว่า เพราะมีเซอริฟช่วยแยกแยะซึ่งมีประจักษ์ภาพสูงกว่า

lowercase		nu un su us	Times New Roman
		nu un su us	DB Dutchani
		กน อก สน ุส	DB Urbanist
		กน อก สน ุส	DB Zquare
		กน อก สน ุส	PSL Advert
		กน อก สน ุส	PSL Display

ภาพที่ 19 เปรียบเทียบความสับสนที่เกิดขึ้นจากการใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมัน
(กรณีตัวพิมพ์เล็ก)

ไม่เพียงการพิมพ์คำไทยโดยใช้ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันที่ไปสับสนกับภาษาอังกฤษแล้ว แต่ยังทำให้คำภาษาอังกฤษสับสนเป็นภาษาไทยได้อีกด้วย ในตัวอย่างเป็นความสับสนของตัวอักษรพิมพ์เล็ก (lowercase) “nu, un, su, และ us” ซึ่งหากพิมพ์ตัวอักษรด้วยแบบตัวพิมพ์โรมันมาตรฐานอย่าง Times New Roman ก็สามารถอ่านได้ตามอักษรจริง แต่หากลองปรับเปลี่ยนไปใช้แบบตัวพิมพ์อื่นอาจพบปัญหาความสับสนข้ามภาษาขึ้นดังตัวอย่างภาพที่ 19

UPPERCASE	NU UN SU US	Times New Roman
	กน ุน กส ุส	DB Dutchani
	กน ุน กส ุส	DB Urbanist
	กน ุน กส ุส	DB Square
	NU UN SU US	PSL Advert
	NU UN SU US	PSL Display

ภาพที่ 20 เปรียบเทียบความสับสนที่เกิดขึ้นจากการใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมัน (กรณีตัวพิมพ์ใหญ่)

ในทางกลับกัน หากเปลี่ยนจากตัวพิมพ์เล็กเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ด้วยอักษรชุดเดียวกัน ก็อาจเกิดความสับสนขึ้นมาใหม่ แตกต่างจากเดิม (เปรียบเทียบกับภาพที่ 19)

อีกตัวอย่างหนึ่ง สมมุติพิมพ์คำเดี่ยวๆ คำว่า “นุสนันท์” เป็นภาษาอังกฤษ “nusnun” เนื่องจากเจอคู่สับสนทุกตัวอักษรที่ใช้ การเลือกแบบตัวพิมพ์จึงต้องระมัดระวังเป็นอย่างมาก ในตัวอย่างภาพที่ 21 การเลือกใช้แบบตัวพิมพ์ต่างกันจะเกิดความสับสนขึ้นต่างกัน ถ้าใช้ตัวพิมพ์ DB Quanthong จะทำให้สับสนหรืออ่านเป็น กน-รก-นก หรือ กะ-นอน-กะ-หนก ก็เป็นไปได้ หรือถ้าใช้ตัวพิมพ์ DB Sharp อาจทำให้สับสนหรืออ่านเป็น ทะ-นอน-ทะ-นด หรือ ทน-รด-นด ก็เป็นไปได้ แม้แต่ใช้ตัวพิมพ์ Times New Roman ก็ยังมีแนวโน้มจะอ่านเป็นภาษาไทยได้เหมือนกัน

แต่ด้วยตัวพิมพ์นี้มีเซอริฟช่วยให้เข้าใจได้ง่ายกว่า จึงมีแนวโน้มจะอ่านออกมากกว่าตัวพิมพ์ทั้งสองแบบที่กล่าวมาข้างต้น

$$\text{นัสนันท์} = \begin{cases} \text{nusnun} & \text{Times New Roman} \\ \text{กนรกน} & \text{DB Quanthong} \\ \text{nusnun} & \text{DB Sharp} \end{cases}$$

ภาพที่ 21 เปรียบเทียบความสับสนที่เกิดขึ้นจากการใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมัน
โดยการพิมพ์คำว่า “นัสนันท์” เป็นภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ การนำตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันไปใช้แทนตัวเนื้อหานั้นจะทำให้ผู้อ่านยากขึ้น ทำให้อ่านได้ช้าลง ผู้อ่านต้องเพ่งสายตามากกว่าปกติ ทำให้สายตาเหนื่อยล้าได้ง่าย อีกทั้งยังทำให้การอ่านติดขัด สะดุด และผู้อ่านจะวกกลับมาอ่านซ้ำเพราะไม่แน่ใจ แม้ว่าผู้อ่านจะมีความชำนาญในการอ่านมากก็ตาม หากเจอคำที่แปลกออกไปจากความคุ้นเคยก็อาจทำให้สับสนและเข้าใจผิดได้

อย่างไรก็ตาม ในสภาวะการนำไปใช้งานจริงของตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมัน หากมีบริบทช่วยในการอ่านก็ทำให้สามารถอ่านเข้าใจเนื้อหาสาระของบทความได้ เนื่องจากมีปัจจัยช่วยทำให้อ่านออก ได้แก่ 1) การคุ้นชินกับรูปคำ 2) เนื้อหาบริบทและกลุ่มผู้อ่าน

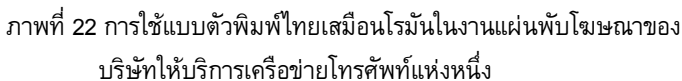
“การคุ้นชินกับรูปคำ” รากฐานการอ่านของมนุษย์นั้นจะเริ่มจากการเรียนรู้และจดจำตัวอักษรแต่ละตัวให้ได้ แล้วจึงพัฒนาทักษะการสะกดคำและอ่าน จากนั้นจึงเป็นการจดจำรูปคำให้ได้โดยไม่ต้องสะกดคำ รูปคำที่พบเห็นหรืออ่านบ่อยจึงถูกจดจำทั้งลักษณะทางกายภาพและความหมายได้โดยอัตโนมัติ เว้นเสียแต่ว่าหากเจอคำที่มีรูปคำที่ใกล้เคียงกันอาจทำให้เกิดการสะดุดในการอ่านหรือเข้าใจผิดเป็นคำอื่นได้ในกรณีที่ขนาดตัวพิมพ์เล็กเกินไปหรือมีที่ว่างระหว่างตัวอักษร (tracking) น้อยเกินไป

“เนื้อหาบริบทและกลุ่มผู้อ่าน” ความจริงคำศัพท์อื่นๆ ที่ประกอบเป็นประโยคหรือทั้งย่อหน้า จะช่วยให้เข้าใจความหมายหรือสาระของเนื้อหาได้โดยไม่ยาก หากเป็นเนื้อหาที่ผู้อ่านพอมีฐานความรู้อยู่เบื้องต้นหรือมีความรู้ติดอยู่แล้ว หรือหากเป็นกลุ่มผู้อ่านเฉพาะสำหรับเนื้อหานั้น ก็สามารทำให้เกิดความเข้าใจต่อเนื้อหาได้เช่นกัน แต่ทั้งหมดก็ไม่สามารถรับประกันผลลัพธ์ของการอ่านได้แม่นยำ เพราะปัจจัยทั้งการคุ้นชินกับรูปคำ และเนื้อหาบริบทและกลุ่มผู้อ่านนั้น จัดเป็นตัวแปรที่ควบคุมได้ยาก โดยเฉพาะผู้อ่านที่มีความหลากหลายหรือแตกต่างสูงทั้งทักษะการอ่าน พื้นความรู้ และสมรรถนะ (visibility) แม้จะอยู่ในกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้อ่านกลุ่มเดียวกัน

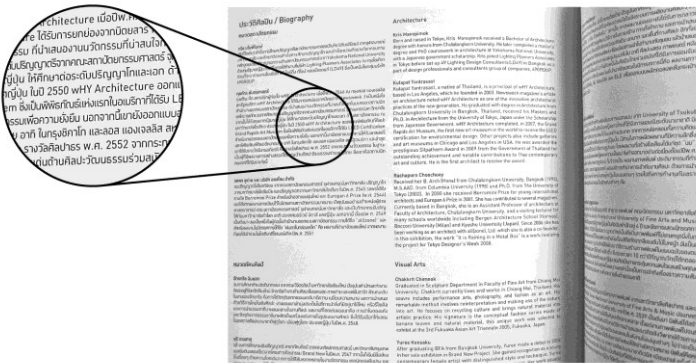
6. กระแสการใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันและทักษะ

แม้ว่าตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันนี้จะอยู่ในสถานะของตัวพิมพ์ตกแต่ง แต่ในปัจจุบัน ในสื่อต่างๆ ตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันได้ถูกนำไปใช้ในฐานะตัวเนื้อหา ทั้งในสื่อสิ่งพิมพ์, สื่อโฆษณา, สื่อโทรทัศน์, บรรจุภัณฑ์, สื่อสิ่งแวล้อม, และอื่นๆ ซึ่งเป็นการใช้ตัวพิมพ์ที่ผิดประเภท

งานแผ่นพับโฆษณาขนาด A5 ของบริษัทให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์แห่งหนึ่ง ซึ่งมีการใช้ตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันชนิดเซนส์เซอร์ฟทั้งงาน นอกจากจะมีการเลือกแบบตัวพิมพ์ที่ไม่เหมาะสมแล้ว เนื่องจากเป็นลักษณะของเนื้อหา (text) ยังมีการใช้ขนาดตัวพิมพ์ในขนาดเล็กเกินไป (ตามขนาดจริงที่เห็นในภาพที่ 22) รวมถึงการจัดแนวตัวพิมพ์แบบเสมอนหน้า-หลัง (justified) ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดส่งผลต่อประสิทธิภาพและการอ่านเข้าใจแทบทั้งสิ้น ทำให้มีความลำบากในการอ่านเป็นอย่างมาก จนไม่ยอมอ่านในที่สุด ลักษณะแบบนี้จะมีผลต่อบุคคลที่มีปัญหาทางสายตา เช่น สายตาสั้นหรือเอียง รวมถึงผู้สูงอายุ

รูปแบบการใช้ตัวพิมพ์ในงานสุจิบัตรประกอบนิทรรศการวัฒนธรรม
สร้างสรรค์ เศรษฐกิจสร้างสรรค์: “ไทยโย” ศิลปะร่วมสมัยไทย-ญี่ปุ่น (ภาพที่ 23)
ซึ่งเปิดแสดงเมื่อ 4 มีนาคม-8 เมษายน 2553 ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
จัดโดยกระทรวงวัฒนธรรม และหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งสุจิบัตร
ฉบับนี้ มีการใช้ตัวพิมพ์ไทยเสมือนโรมันชนิดแซนส์เซอริฟทั้งเล่ม รวมไปถึงมีการ
ใช้ขนาดตัวพิมพ์ที่เล็ก และใช้การจัดแบบแบบเสมอหน้า-หลัง ทั้งหมดนี้ไม่ได้ทำให้
อ่านยากเพียงเท่านั้น แต่ยังแสดงถึงทักษะในการเลือกใช้แบบตัวพิมพ์ที่ไม่
สอดคล้องกับลักษณะงานแม้แต่น้อย

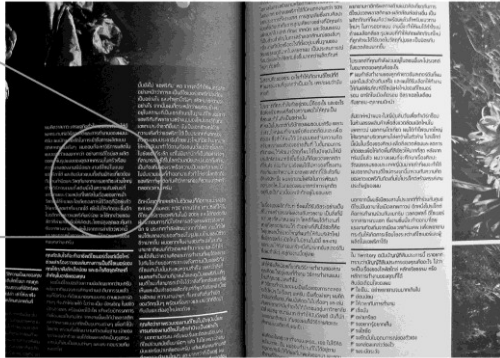

ภาพที่ 23 การใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันในสูจิบัตรประกอบนิทรรศการวัฒนธรรม
สร้างสรรค์ เศรษฐกิจสร้างสรรค์: “ไทยโย” ศิลปะร่วมสมัยไทย-ญี่ปุ่น

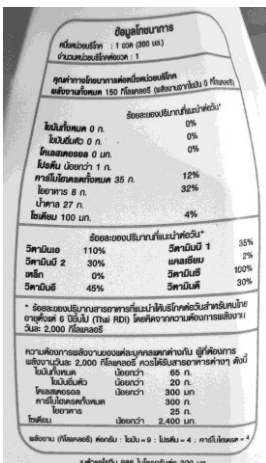
ในทัศนะของผู้เขียน เห็นว่าควรมีการเลือกใช้แบบตัวอักษรที่มีความร่วมสมัยระหว่างไทยและญี่ปุ่นตามแก่นของงาน ในแง่ประโยชน์ใช้สอยควรพิจารณาตัวพิมพ์แบบหลักหรือตัวมีหัว มากกว่าใช้ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันเพื่อสื่อถึงความทันสมัยเพียงอย่างเดียว ดังนั้น ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันในสูจิบัตรและนิทรรศการนี้จึงเป็นตัวพิมพ์ที่อยู่ในสถานะแบบผิดที่ผิดเวลา ไม่สอดคล้องกับการอ่านและนัยยะทางการสื่อสารแต่ประการใด ประการสำคัญ ในฐานะที่ตัวพิมพ์เป็นตัวแทนของภาษาซึ่งพ่วงทั้งเอกลักษณ์และความชัดเจนไปพร้อมกัน กระทรวงวัฒนธรรมและหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้จัดงานควรให้ความสำคัญกับการใช้ตัวพิมพ์ด้วย อย่างน้อยก็ควรคำนึงถึงการใช้แบบตัวพิมพ์ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ต่างชาติได้รู้จัก พร้อมกับการที่ให้คนไทยได้อ่านสาระของนิทรรศการได้อย่างราบรื่นและไร้ข้อจำกัด มากกว่าการเปิดโอกาสให้นักออกแบบหรือทีมงานออกแบบได้แสดงความต้องการเฉพาะตนเพียงอย่างเดียว

ลักษณะการใช้แบบตัวพิมพ์สำหรับเนื้อหา ที่เป็นการใช้ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันชนิดแซนส์เซอริฟแบบเดียวทั้งฉบับในนิตยสารด้านการออกแบบของต่างประเทศ ฉบับภาคภาษาไทย (thai edition) ฉบับหนึ่ง (ภาพที่ 24) เป็นแบบ

ตัวพิมพ์ที่มีเส้นนามากเกินไป รวมถึงมีการใช้ตัวอักษรแบบเจาะขาวบนพื้นเข้ม (reverse type) ซึ่งจะทำให้รู้สึกตัวอักษรดูหนาขึ้น เนื่องจากเกิดการลงตา ทั้งหมดล้วนมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและการอ่านเข้าใจแทบทั้งสิ้น

ภาพที่ 24 การใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันแทนตัวเนื้อหา
ในนิตยสารด้านการออกแบบของต่างประเทศ (ฉบับภาคภาษาไทย) ฉบับหนึ่ง

ภาพที่ 25 การใช้แบบตัวพิมพ์ไทย
เหมือนโรมันบนกราฟิกบรรจุภัณฑ์
เครื่องดื่มน้ำผักผลไม้ห่อหนึ่ง

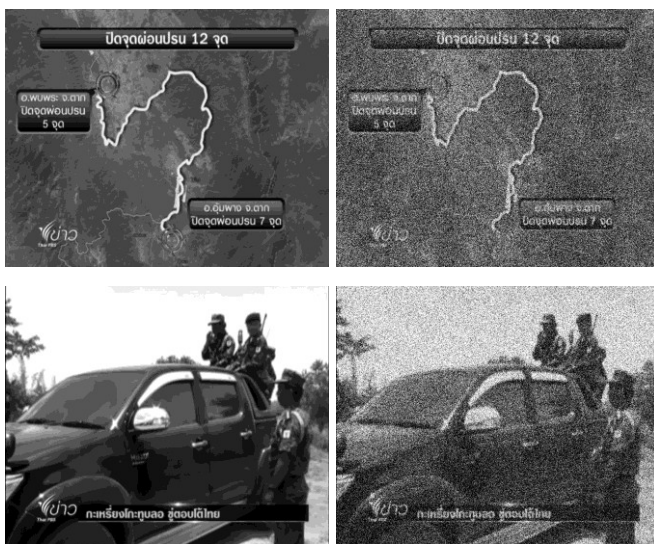
การแสดงผลข้อมูลทางโภชนาการของ
บรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำผักผลไม้ห่อหนึ่ง
(ภาพที่ 25) ซึ่งเป็นการใช้แบบตัวพิมพ์ไทย
เหมือนโรมันชนิดแซนเซอร์ฟิโนขนาดเล็กมาก
ทำให้อ่านยากและไม่น่าอ่าน ความจริงการ
แสดงผลข้อมูลทางโภชนาการนี้ กฎหมายได้
บังคับให้ผู้ผลิตสินค้าต้องแสดงรายละเอียด
เหล่านี้ แต่ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบหรือ
ลักษณะการออกแบบจัดวางตัวอักษร
(typographic design) ที่เหมาะกับการอ่านของ
ผู้บริโภคซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกัน
ทั้งในแง่ของปัญหาทางสายตา, ทักษะการอ่าน,
และอื่นๆ

เครื่องให้บริการทางการเงินของธนาคารแห่งหนึ่ง (ภาพที่ 26) มีการใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันชนิดแซนส์เซอริฟทั้งหมด แม้แต่หน้าจอข้อมูลยังปรากฏข้อความที่เป็นการใช้แบบตัวพิมพ์ดังกล่าวด้วย ทำให้การสื่อสารเป็นไปด้วยความเชื่องช้า ระดับของการอ่านเข้าใจอยู่ในระดับต่ำ อาจส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการใช้งานได้มาก การออกแบบกราฟิกเพื่อสภาพแวดล้อมในลักษณะนี้จึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลักสำคัญมากกว่าการใช้ตัวพิมพ์เพื่อเป็นตัวแทนของอัตลักษณ์ (identity) เพียงอย่างเดียว

ภาพที่ 26 การใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันสำหรับเครื่องให้บริการทางการเงินของธนาคารแห่งหนึ่ง

การใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันชนิดแซนส์เซอริฟบนสื่อโทรทัศน์ช่อง Thai PBS (ภาพที่ 27) ลักษณะนี้อาจเกิดปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนขึ้น เนื่องจากมีตัวแปรหลายอย่างที่ทำให้เกิดปัญหาในการอ่าน เช่น คลื่นไม่ชัดทำให้รับภาพไม่ชัด สายตาสั้นจะทำให้อ่านไม่ออก รวมถึงขนาดของจอภาพที่ไม่เท่ากันทำให้ขนาดตัวอักษรเล็ก-ใหญ่ต่างกัน การจัดตัวอักษรบนสื่อโทรทัศน์ซึ่งต้องมีการเคลื่อนไหวตัวอักษร (movable type) และเปลี่ยนภาพไปเรื่อยๆ เช่นนี้จึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษและเลือกใช้แบบตัวพิมพ์อย่างพิถีพิถันบรรจง แม้ว่าจะมีเสียงช่วยอธิบายอยู่แล้วก็ตาม แต่นั่นอาจต้องคำนึงถึงคนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของผู้รับชมด้วยเสมอ

ภาพที่ 27 การใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันบนหน้าจอรายการโทรทัศน์
ทางช่อง Thai PBS

ภาพที่ 28 การใช้แบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันสำหรับเนื้อร้องของมิวสิกวิดีโอ

สำหรับสื่อทางหน้าจอ (screen media) ในรูปแบบมัลติมีเดียก็เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นแสดงอยู่บนจอโทรทัศน์ หรือจอคอมพิวเตอร์ก็ตาม การเลือกใช้แบบตัวพิมพ์สำหรับเนื้อเพลงผ่านแบบตัวอักษรแบบเคลื่อนที่นี้ จึงต้องระมัดระวังเรื่อง การอ่านเป็นสำคัญ สำหรับในตัวอย่างนี้ (ภาพที่ 28) นอกจากจะมีการใช้แบบตัวพิมพ์ ไทยเหมือนโรมันชนิดแซนส์เซอริฟแล้ว ลักษณะของที่ว่างระหว่างตัวอักษรนั้นแน่น หรือชิดกันจนเกินไป ทำให้แยกแยะตัวอักษรได้ลำบากและอ่านได้ช้า อาจทำให้ร้อง ไม่ทันทำนองเพลงได้ในกรณีร้องคาราโอเกะ ยิ่งเพลงจังหวะเร็ว ยิ่งทำให้อ่านและ ร้องไม่ทันเพลง

7. บทวิเคราะห์ถึงสาเหตุการนำแบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันไปใช้งานเป็น ตัวเนื้อหา

จากการนำเสนอกระแสและลักษณะการใช้ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันในสื่อ ต่างๆ ในหัวข้อที่ 6 สามารถวิเคราะห์ถึงอิทธิพลที่มีต่อการนำตัวพิมพ์ไทยเหมือน โรมันชนิดแซนส์เซอริฟไปใช้งานแบบผิดประเภทของตัวพิมพ์ได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1) ความรู้สึกว่าทันสมัยและการนิยมใช้ตามกัน

ความรู้สึกว่าแบบตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันนั้นดูทันสมัย และมองว่าแบบ ตัวพิมพ์ไทยแบบหลักที่เป็นไปเพื่อการอ่านนั้นดูล้าสมัย นับว่าเป็นความคิดที่ไม่ ค่อยเหมาะสมนักในเชิงของศิลปะการออกแบบ (art of design) เพราะการออกแบบ ที่ดีมักจะให้ความสำคัญในเชิงประโยชน์ใช้สอย (function) ที่ดี ไปพร้อมกับใส่ใจ เรื่องความงาม (aesthetic) เสมอ ผู้ออกแบบควรแสดงภาวะการออกแบบที่ดีอย่าง มั่นคง การใช้แบบตัวพิมพ์ตามความนิยมหรือตามรสนิยมของผู้ออกแบบ อาจต้อง พิจารณาเป็นลำดับสุดท้าย ต่อจากเป้าหมายของการออกแบบและการคำนึงถึงผู้รับ หรือกลุ่มเป้าหมายซึ่งบางครั้งอาจมีความหลากหลาย แต่ต้องไม่มีผลกระทบในเชิง ลบกับงานออกแบบนั้นๆ ดังนั้น การเลือกใช้แบบตัวพิมพ์จึงต้องมีความเป็นกลาง อยู่เสมอ

2) ข้อกำหนดและอิทธิพลทางธุรกิจ

การเปิดพรมแดนทางการค้าเสรีให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทย อาจเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้การออกแบบสร้างสรรค์ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันมีมากขึ้น และถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายทั่วประเทศ การใช้ตัวพิมพ์แบบนี้จะเป็นวิธีการแสดงอัตลักษณ์เพื่อการสื่อสารที่มุ่งเน้นความเป็นสากลแฟงมากับธุรกิจ ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งของทุนนิยม ตัวพิมพ์หลายต่อหลายตัวถูกออกแบบเพื่อใช้ในองค์กรการค้าโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็น นิตยสารหัวนอกฉบับภาษาไทย, เครือข่ายโทรศัพท์มือถือ, ผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศ, ภาพยนตร์, และอื่นๆ

การกำกับควบคุมทิศทางของอัตลักษณ์องค์กร (corporate identity) หรือ อัตลักษณ์แบรนด์ (brand identity) อาจถูกกำหนดมาจากบริษัทแม่ในต่างประเทศ และถือเป็นข้อกำหนดทางธุรกิจ นักออกแบบสื่อที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการขายและบริการ จึงต้องปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ เป็นบริบทที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก

3) จงใจใช้เพื่อไม่อย่าให้อ่าน เป็นการอำพรางข้อมูลต่อผู้บริโภค

ข้อสังเกตนี้เป็นการสะท้อนจริยธรรมทางการออกแบบของนักออกแบบได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญกว่ามันสะท้อนความจริงใจของเจ้าของสินค้าหรือบริการที่มีต่อผู้บริโภค แม้ว่ากฎหมายจะบังคับให้แสดงข้อมูล หรือเงื่อนไขข้อต่อผู้บริโภค แต่กฎหมายก็มิได้ควบคุมการออกแบบจัดวางที่พึงประสงค์ต่อการอ่าน จึงเป็นช่องทางให้ใช้การจัดวางตัวพิมพ์ ทั้งในลักษณะของการใช้ประเภทของตัวพิมพ์, รูปแบบตัวพิมพ์ (typestyle), ขนาดตัวพิมพ์, การจัดแนวตัวพิมพ์, ความยาวบรรทัด, และ ระยะบรรทัด เพื่อให้ยากต่อการอ่านยิ่งขึ้น ทำให้ผู้บริโภคไม่อย่าอ่านและละเลยการอ่านในเนื้อหาสาระที่สำคัญต่อผู้บริโภค

4) แนวคิดหัวก้าวหน้าและความเชื่อ

แนวคิดหัวก้าวหน้า เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เชื่อว่า แบบตัวพิมพ์ที่ใช้อยู่สามารถวิวัฒน์เปลี่ยนแปลงได้ หากใช้ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันไปนานๆ คนจะคุ้นชินและสามารถอ่านได้ง่ายขึ้น เพราะคนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะในการอ่านตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมัน เหตุผลข้อนี้ยังคงต้องรอคอยการพิสูจน์ในเชิงประจักษ์ที่เป็นระบบ

อาจด้วยวิธีการศึกษาวิจัย แต่หากจะให้วิพากษ์ในเบื้องต้นก็อาจเป็นไปได้ยาก เนื่องจากรากฐานของคนไทยเริ่มจากการอ่านตัวมีหัวตามมาตรฐานโครงสร้างตัวอักษรไทย นับแต่เราเริ่มเรียนรู้อักษร ก. ไก่ การใช้ตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันจึงควรต้องดำรงอยู่ในฐานะตัวพิมพ์ตกแต่ต่อไป ตราบเท่าที่จะมีการพิสูจน์ได้อย่างชัดเจนว่ามันสามารถมีประสิทธิภาพและการอ่านเข้าใจเทียบเท่าตัวพิมพ์ไทยมาตรฐาน

8. บทสรุป

แม้ว่าประเด็นด้านประสิทธิภาพและการอ่านเข้าใจของตัวพิมพ์ไทยเหมือนโรมันจะเป็นที่ถกเถียงและเป็นข้อกังขาอยู่ในปัจจุบัน และยังหาข้อสรุปที่ชัดเจนแน่นอนไม่ได้ อย่างไรก็ตามงานเขียนเรื่องนี้เป็นเพียงการเปรียบเทียบและวิจารณ์ตามทฤษฎีที่มีอยู่มาช่วยวิเคราะห์เพียงเท่านั้น และอาจต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าหรือการวิจัยเพิ่มเติมอย่างมั่นคง เพื่อให้ข้อถกเถียงและเป็นข้อกังขาเหล่านั้นถูกคลี่คลายออกไปในเชิงประจักษ์ และเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้ออกแบบและผู้บริโภคงานออกแบบ

พร้อมกันนั้น ยังเป็นการวิวัฒน์ทฤษฎีด้านศิลปะการใช้ตัวพิมพ์ของไทยรวมถึงยกระดับมาตรฐานการออกแบบตัวพิมพ์และการใช้ตัวพิมพ์มาตรฐานให้ดีขึ้นทั้งในแง่ประโยชน์ใช้สอยและความงาม เพราะตัวพิมพ์และการใช้ตัวพิมพ์มีผลกระทบต่อคนและสังคม ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยตอบสนองต่อเศรษฐกิจของผู้ประกอบการค้าแล้ว มันยังต้องเป็นตัวแทนเพื่อแสดงคุณประโยชน์และรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย โดยเฉพาะผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้รับปลายทาง การสร้างสมดุลในจุดนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรกระทำและเข้าใจร่วมกันเพื่อความเจริญของประเทศที่ยั่งยืน ทั้งในด้านเอกลักษณ์และความชัดเจนทางภาษา

เอกสารอ้างอิง

- “คัตสรร ดีมาก.” 2555. **Wallpaper* - Coupé THAI™**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.anuthin.com/2008/04/wallpaper-coup-thai.html> [วันที่เข้าถึง 27 เมษายน 2555].
- “ดีบี ฟอนต์.” 2555. แบบฟอนต์ลิขสิทธิ์ ดีบี. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.dbfonts.biz/fontsample.php> [วันที่เข้าถึง 27 เมษายน 2555].
- “ดีบี ฟอนต์.” 2555. แบบฟอนต์ลิขสิทธิ์ ดีบี ชุดที่ 7. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.dbfonts.biz/dbxvol7.php> [วันที่เข้าถึง 27 เมษายน 2555].
- “ดีบี ฟอนต์.” 2555. แบบฟอนต์ลิขสิทธิ์ ดีบี ชุดที่ 9. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.dbfonts.biz/dbxvol9.php> [วันที่เข้าถึง 27 เมษายน 2555].
- ประชา สุวิธานนท์. 2545. แกะรอยตัวพิมพ์ไทย. กรุงเทพฯ: เอสซี แมทบอกร์.
- ประชา สุวิธานนท์. 2552. ดีไซน์ + คัลเจอร์ 2. กรุงเทพฯ: อ่าน.
- ปริญญา โรจน์อารยานนท์. 2549. เอกสารประกอบโครงการประกวดผลงาน
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ฟอนต์: แกะรอยอักขระไทย จัปลักษณะเด่น
เพื่อใช้เป็นหลักในการออกแบบตัวพิมพ์. กรุงเทพฯ: กรมทรัพย์สิน
ทางปัญญา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2540. มาตรฐานโครงสร้างตัวอักษรไทย. กรุงเทพฯ: อรุณ
การพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2540. ศัพท์บัญญัติวิชาการพิมพ์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางการ
ถ่ายภาพและเทคโนโลยีการพิมพ์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- รัชภูมิ ปญสงเสริม. 2547. ๑๐ ยอดกราฟิกดีไซเนอร์สายพันธุ์ไทย: สัมผัส
อาณาจักรมวลความคิดระดับมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: Core Function.

- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ฝ่ายกลุ่มวิจัยและพัฒนา
สาขาสารสนเทศ, ปรินต์รอนาโรนารานนท์. 2543. แบบตัวพิมพ์ไทย.
กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- Craig, J., Bevington, W., and Scala, I.K. 2006. **Designing with Type: The
Essential Guide to Typography**. 5th ed. New York: Watson-Guptill.
- Jury, David. 2004. **About Face: Reviving the Rules of Typography**. Mies:
RotoVison Book.
- Strizver, Ilene. 2006. **Type Rules! : The Designer's Guide to Professional
Typography**. 2nd ed. New Jersey: John Wiley & Sons.